

A leginkább használt 10 adatbázis a következő:

1. Medline (orvosi)	1719 felhasználó
2. ABI/Inform (üzleti)	1650 felhasználó
3. CA Search (kémia)	1417 felhasználó
4. ERIC (oktatás)	1326 felhasználó
5. Compendex (műszaki)	1186 felhasználó
6. PsycINFO (pszichológia)	1182 felhasználó
7. Biosis (biológia)	1125 felhasználó
8. NTIS (multidiszciplináris)	1101 felhasználó
9. Management Contents (vezetés, szervezés)	916 felhasználó
10. Inspec (fizika, elektronika, számítástechnika)	909 felhasználó

A további sorrendben a Magyarországon népszerű adatbázisok közül a SciSearch a 12., a PTS Prompt a 13., a CAB Abstracts a 22., a WPI a 24., a Chemname a 35., a CAS pedig a 40. helyet foglalja el.

A keresett témakörök, illetve a közvetítők szakértelmének rangsora a közvetítők száma és aránya tekintetében a következő (a megkérdezettek egynél több szakterületet is beírhattak):

1. Üzleti élet, gazdaság, szervezés	1735	(28%)
2. Orvostudomány-biológia	1477	(24%)
3. Természettudomány, technika	1138	(18%)
4. Kémia, vegyipar	1022	(17%)
5. Oktatás	987	(16%)

11. Számítástechnika	641	(10%)
12. Állam- és jogtudomány	598	(10%)
13. Energia és környezet	563	(9%)
14. Multidiszciplináris	530	(9%)
15. Szabadalmak	526	(9%)
16. Elektronika, elektrotechnika stb.	489	(8%)

A végfelhasználók keresési szakterületei hasonló elosztást mutatnak, mint a közvetítők fenti adatai: vezetnek az üzleti témák (36%), ezt követi a kémia (28%), az orvostudomány és a biológia (23%), majd a természettudományok és a technika (21%).

A Marquis PRO-files adatbázis, ha jelenleg nem is ad teljes képet a világ online szakembereiről és az online szolgáltatóközpontok, illetve az adatbázisok használatáról, reprezentatív statisztikai felmérésnek tekinthető. Az adatbázis adatainak értékelése többé-kevésbé jól mutatja a mai online információszolgáltatások néhány jellemző vonását. Az adatbázis a Dialog rendszer 235-ös sz. állományaként kereshető, de nyomtatott formában is megjelent (634 oldal a szakemberek adatainak ismertetése, 175 oldalt tesznek ki az indexek). Az online adatbázis természetesen elsősorban a szakmai és életrajzi adatok keresését szolgálja, valamint arra alkalmas, hogy különböző szempontoknak megfelelő közvetítők jegyzékét állíthassuk össze.

/CHATTERTON, F.—PEMBERTON, J.: The online professionals — Who does what ... The Marquis/Online, Inc. Project. = Online, 9. köt. 4. sz. 1985. p. 15—24./

(Roboz Péter)

Húszéves az ÚVTEI

Csehszlovákia tudományos-műszaki-gazdasági információs rendszerének vezető intézménye, az ÚVTEI (Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací — Tudományos, Műszaki, Gazdasági Információs Központ) 1986. április elsején ünnepelte meg huszadik születésnapját. Intézményi alapjait mindenekelőtt az ÚTEIN (Ústav technických informací — Műszaki és Gazdasági Információs Intézet) és az STK (Státní Technická knihovna — az Állami Műszaki Könyvtár, amely korábban — 250 éves múlttal visszatekintve — Műszaki Felsőoktatási Könyvtárként működött) összevonása teremtette meg.

Létét többféle felismerésnek köszönheti. Egyrészt néhány kísérleti év tapasztalatai nyomán kiderült: a folyton-folyvást változó tárcakeretek között nem lehet sem megbízhatóan működő, sem kellően gazdaságos információs rendszert kiépíteni. Másrészt rádöbbenetek arra, hogy nincs hatékony dokumentációs-információs munka szakkönyvtári háttér nélkül. Harmadrészt: kellett egy olyan központi szervezet, amely biztosítja a csehszlovák információs rendszer nemzetközi kapcsolatait, különösen a szocialista országok akkor kialakulóban lévő információs rendszeréhez kívánatos kapcsolatokat. Negyedrész: az új információs technika meghosszab-

bodása és elterjedése ugyancsak hozzáértő "kézben-tartást" kívánt.

Az ÚVTEI a hozzáfűzött várakozásoknak igyekezett minél jobban megfelelni. Hogy — a nehézségek ellenére — nem sikertelenül, azt fenntartójának, az ottani OMFB elnökének 1984-ben adományozott elismerő oklevele bizonyítja. Az évforduló alkalmat adott arra, hogy az intézmény szemlét tartson eredményei fölött, melyeket különféle tevékenységi területein ért el. A következőkben belőlük adunk rövid ízelítőt.

Tanulmányi és speciális tájékoztatási tevékenység

Az intézet 1966 és 1985 között 1353 ún. *SIVO-tanulmányt* jelentett meg. Az időközben közismertté és népszerűvé vált "információs márka" betűszava vezető szerveknek készített speciális információt jelent. Az információs részanyagokat tartalmazó *DIM-sorozat* ugyancsak nagy népszerűsége tette szert. Keretében 1972 óta 503 tanulmány készült. Az Ukazatele hospodárského vývoje v zahraničí (*A gazdasági fejlődés külföldi mutatói*) sorozat eddig 16 kötetet tesz ki.

Periodikus kiadványai közül a Předpoklady rozvoje vědy a techniky (*A tudományos és műszaki fejlesztés előfeltételei* — 200 füzet) és a Trend (prognosztikus információkat közöl — 120 szám) a legfontosabb.

A fenti kiadványokon kívül még további 240 — részben periodikus — kiadvány készült el húsz év alatt az intézet tanulmányi tevékenységének keretében.

Különös jelentősége van az új technika felhasználásával létesült adatbanknak, amely húsz fejlett ország és öt gazdasági-politikai tömörülés nemzetközileg összehasonlítható mutatóit tartalmazza 1960-tól kezdve. Az ekként nyilvántartott mutatók száma 1300. Az adatbank 1984 óta üzemel.

Az információs tevékenység automatizálása

Az intézményben 1972-ben hozták létre a *Központi Műszaki Bázist* (ÚTZ — Ústřední technická základna), amely lehetővé tette az információs munka számítógépesítésének tervszerű előrehaladását. Ez a bázis KEY-EDIT, SIEMENS 7755 és ESZR 1055 számítógéppel rendelkezik. Ez utóbbit 1984-ben installálták az addigi ESZR 1040 gép helyébe.

Itt dolgozták ki az azóta nemzetközi (NDK, Szovjetunió) forgalomba is bekerült egységesített

szoftverrendszer, az USS-t (Unifikovaný softwarový systém). E bázison honosodtak meg Csehszlovákiában a szelektív információterjesztő szolgáltatások, valamint az online keresések. A bázis a VNIIPAS-szal való együttműködésben jelenleg ellátja az automatizált információcseré csehszlovák központjának szerepkörét is (SAVI — Středisko automatizované výměny informací). Ugyancsak szép sikereket könyvelhet el az automatizált irányítási rendszerek meghonosítása terén, különösen a műszaki fejlesztés irányításában.

Szakkönyvtári munka

Az STK húsz éve alatt összesen 980 ezer dokumentummal gyarapodott. Jelenlegi állománya 1 millió 714 ezer könyvtári egység. A húsz év alatti gyarapodás pontosan a fele az egész 250 év alatt felhalmozódott állománynak.

A könyvtár a szóban forgó két évtizedben 13 millió 218 ezer könyvtári egységet kölcsönzött, és 2 millió 954 ezer látogatót fogadott. A megválasztott referenzkérdések száma meghaladja a hatszázszáz, az irodalomkutatásoké pedig a kétezret.

A könyvtár jelenleg a külföldi irodalom "árdagályának" nehézségeivel küzd.

Szabványosítás és képzés

1967 óta összesen 35 csehszlovák könyvtári-információs szabvány készült el az ÚVTEI irányításával (e tekintetben az intézmény szakmai szabványosítási központ). További 23 szabvány szövege áll előkészítés alatt.

1979-ben indultak meg az információkereső nyelvekkel kapcsolatos munkálatok, amelyeknek eredményei meggyorsították az NTMIR-en belüli hasonló munkálatok előrehaladását. Az NTMIR kereteiben használt Rubrikátornak elkészült a cseh nyelvű változata. Számítógépen van a 150 ezer lexikális (keresőnyelvi) egységet tartalmazó BALEX.

A képzés keretében — tanfolyami úton-módon — a központ majdnem négyezer személyt képzett fel az információs-szakkönyvtári munkára. Szoros kapcsolatot épített ki a szakiskolai hálózattal és az egyetemekkel a felhasználóképzés fellendítése érdekében.

Itt található a "tájékoztatás a tájékoztatásról" részleg is, amely nemcsak a hazai információs forrásokról nyújt tájékoztatást.

A Francia Tudományos-Műszaki Dokumentációs Központ

Ez a központ főként akciók és rendezvények szervezésével felel meg hivatásának. Eddig 165 ilyen rendezvénye volt, amelyeken 9261 érdeklődő vett részt. További — sikeres — tevékenysége a franciára tanítás. Nyelvtanfolyamain, amelyekhez korszerű audiovizuális felszerelése van, 1100 hallgató sajátította el alacsonyabb-magasabb szinten a francia nyelvet. Közülük sok volt a franciaországi ösztöndíjban vagy tanulmányútban részesült csehszlovák állampolgár.

Nyomda és reprográfia

Az intézmény nyomdája az eddig felsorolt kiadványokon kívül előállítja még — hogy csak a legfontosabb kiadványokat említsük meg — a *Československá informatika* és a *Technická knihovna* c. folyóiratot, továbbá a kéthavonta megjelenő *Informátort*, amely az ÚVTEI híreiről-szolgáltatásairól tájékoztat (6000 példányban).

A másolatszolgáltatás ellátásán kívül meg kell említeni a fejlett mikrográfiai tevékenységet. Évente 260 ezer mikrofilm lap készül e műhelyben, amely országos koordinációs-tanácsadói feladatokat is ellát.

A jövő feladatai és kilátásai

A soron következő öt évben — természetesen az üzemszerű működés mellett — az ÚVTEI előtt a következő fő feladatok állnak:

- ◆ az állami információpolitika megvalósításának tennivalói,
- ◆ az ÚVTEI és az ország tudományos-műszaki-gazdasági információs rendszere közötti kapcsolatok erősítése,
- ◆ a csehszlovák tudományos-műszaki-gazdasági információs rendszer és az NTMIR közötti kapcsolatok elmélyítése.

Végül még egy örömdetes kilátás: szó van róla, hogy az 1985 és 1990 közötti ötéves tervben hozzálátnak az ÚVTEI új székházának építéséhez, ami kiküszöbölné az eddigi működés közben mindig fékezően fellépő helyiséggondokat.

/GUTH, M.: Dvacet let práce Ústředí vědeckých, technických a ekonomických informací. = Československá informatika, 28. köt. 4. sz. 1986. p. 99–103./

(Futala Tibor)

FELHÍVÁS

A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság Vezetési, továbbá Szervezési Szakosztálya, valamint Hajdú-Bihar megyei szervezete 1987. április 23–25. között Hajdúszoboszlón továbbképzési jelleggel rendezi meg

Vezetés, információ '87

címmel a IV. országos vállalati tájékoztatási konferenciát.

A konferencia tárgya:

- ◆ a vállalatok külső és belső információs kapcsolatai, tudományos, műszaki, gazdasági, politikai információáramlása;
- ◆ az információk gyűjtése, tárolása, továbbítása, feldolgozása és felhasználása, valamint
- ◆ az információszolgáltatások rendszerének áttekintése a vállalatvezetői döntések és a gazdálkodás javítása szolgálatában.

A konferencia résztvevői elsősorban azok a vezetők, akiknek érdeke a vállalati — tájékoztató és utasító jellegű — információáramlások egészét átfogó rendszer eredményes működése és tökéletesítése, továbbá azok az informatika különböző területén dolgozó szakemberek, akiknek a feladata a vállalatok és vezetők információs igényeinek kielégítése.

A tanácskozás szekciói:

- I. Tudományos-műszaki tájékoztatás, információfelhasználás
- II. Piaci és gazdasági tájékoztatás, információfelhasználás
- III. Vállalatpolitikai és vezetési információk rendszere
- IV. Információgazdálkodás (információs menedzsment)

Jelentkezési határidő: 1987. január 30.

Az érdeklődőknek részletesebb felvilágosítással szolgál: Baranyayné Selinga Ilona, az SZVT szervezőtitkára (222-093).

Nagy Ferenc
(OMIKK)